

KÖTELESRÉSZ

2015. május 6.

A KÖTELESRÉSZ INTÉZMÉNYÉNEK CÉLJA JOGPOLITIKAI INDOKA(I) ÉS JOGI JELLEGE

- Legközelebbi hozzátartozók "minimum-részesedése" védelme
- Milyen módon?
 - Végrendelkezési szabadságot közvetlenül nem korlátozza
 - közvetve igen: öröklési jogcímen alapuló de kötelmi igény formájában
- Öröklési természetét mutató jellemvonások
 - Elsősorban hagyatékban részesülőkkel szembeni igény (kvázi (!) hagyatékból részesedés)
 - A jogosultságot kizárólag törvényes örökösi minőség alapozhatja meg;
 - Kiesési okok;
- Kötelmi természetét mutató jellemvonások
 - Minden teher és korlátozás nélkül, pénzben kell kiadni
 - Érvényesítése szükséges; - Elévülés alá tartozik (7:76.§; 5 év)
 - Hagyatéki tartozások sorrendjében megjelenik
- Jogpolitikai indokok (legközelebbi hozzátartozókról való gondoskodás, vagyonfelhalmozás megakadályozása)

A KÖTELESRÉSZRE JOGOSULTSÁG

- Kötelesrész illeti meg az örökhagyó leszármazóját, házastársát és szülőjét,

ha az öröklés megnyílásakor az örökhagyó törvényes örököse vagy végintézkedés hiányában az lenne.(7:75.§)

- A kötelesrészi jogosultság a törvényes öröklés rendje szerint illeti meg őket.

- Leszármazók – házastárs(bejegyzett élettárs)
 - Házastárs - szülők (és ági örökösként is)
 - Szülők (házastárs, leszármazók kiesése esetén)
- (Példák)

- Esedékessé válása: a hagyaték megnyílása (utóörökössel szemben is)

KIESÉS A KÖTELESRÉSZRE VALÓ JOGOSULTSÁGBÓL

- Ptk. 7:5.§-a alapján az általános kiesési okok megfelelően alkalmazandók:
 - Halál, érdemtelenség, házastárs (bejegyzett élettárs) különélése (igen, ua.)
 - Lemondás
 - Visszautasítás
 - Kizárás (nem)
 - Kitagadás mint a kötelesrészi jogosultságot enyhésztető speciális kiesési ok

KITAGADÁS

- Nem jár kötelesrész annak, akit az örökhagyó végintézkedésében érvényesen kitagadott. (7:77.§)
- Végintézkedésében
 - Végrendeletben
 - Öröklési szerződésben (amit örökhagyóként köt)
 - Halál esetére szóló ajándékozásban (nem jellemző)
- Érvényesség feltételei:
 - Kitagadási ok megléte
 - Megbocsátás hiánya
 - Végintézkedés érvényessége

KITAGADÁSI OKOK

Az örökgyó akkor tagadhatja ki örökösét, ha

- az örökgyó után öröklésre érdehtelen lenne
- az örökgyó sérelmére bűncselekményt követett el;
- az örökgyó egyenesági rokonának, házastársának vagy élettársának életére tört vagy sérelmükre egyéb súlyos bűncselekményt követett el;
- az örökgyó irányában fennálló törvényes tartási kötelezettségét súlyosan megsértette;
- erkölcstelen életmódot folytat;
- a büntetését még nem töltötte ki az - akit végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték -;
- a tőle elvárható segítséget nem nyújtotta, amikor az örökgyónak szüksége lett volna rá.
- a nagykorú leszármazó vele szemben durva hálátlanságot tanúsított;
- ha a szülő az örökgyó sérelmére olyan magatartást követett el, amely a szülői felügyeleti jog megszüntetésére ad alapot;
- ha házastársa, (bejegyzett élettársa) házastársi (élettársi) kötelességét durván sértő magatartást tanúsított.

KITAGADÁS KÖVETKEZMÉNYE

- Hivatalból figyelembe veendő
- A kitagadás miatt kieső személy sem jogosult törvényes képviselőként a helyébe lépő személy örökségének kezelésére.
- Kivétel: megbocsátás !

MEGBOCSÁTÁS HATÁSA

- Megbocsátás a kitagadás megfogalmazása előtt: érvénytelen, de a kizárás joghatásával járhat (7.79.§ (1) bek.)
- Megbocsátás később: a kitagadás hatálytalan, az örökös az általános szabályok szerint örökölhet(ne) (7:79.§ (2) bek.) - de pl. más személy általános örököskénti nevezése: mellőzéssel való kizárás
- A megbocsátás nem kötött alakszerűséghez, megvalósulhat:
 - a végrendelet visszavonásával vagy csak a kitagadás kifejezett visszavonásával
 - Értelmezési kérdés: megbocsátás-e, ha utóbb mégis juttat valamit a kitagadottnak, de a kitagadást nem vonja vissza.

A KÖTELESRÉS Z ALAPJA

- A kötelesrész alapja a hagyaték tiszta értéke, valamint az örökhagyó által élők között bárkinek juttatott ingyenes adományok juttatáskori tiszta értéke.
- Ha súlyosan méltánytalan a megadományozottra: más értéken
- A hagyaték tiszta értékének kiszámításánál a hagyományokat és a meghagyásokat nem lehet teherként figyelembe venni.
- Figyelmen kívül kell hagyni
 - az öröklési szerződéssel megörökölt vagyontárgyakat, hagyatékrészt is.
 - PK 89. a ténylegesen tartást nyújtó személy javára tett végrendeleti juttatást
- *“Kétéves”* szabály:
 - szerződés megkötésétől számított két éven belül megnyílt öröklés esetén
 - a kötelesrész alapjához hozzá kell számítani
 - az öröklési, tartási, életjáradéki vagy gondozási szerződéssel elidegenített vagyon értékének
 - a ténylegesen nyújtott tartás, életjáradék, illetve gondozás értékével nem fedezett részét.
 - Az átruházott vagyon, a nyújtott tartás és a gondozás értékét, valamint az életjáradék összegét az öröklés megnyílásának időpontjában számított értéken kell figyelembe venni.

A KÖTELESRÉSZ ALAPJÁNAK SZÁMÍTÁSÁBÓL KIVONT ADOMÁNYOK (7:81.§)

Adományként nem vehető figyelembe:

- 1) az örökhagyó által a halálát megelőző tíz évnél régebben bárkinek juttatott ingyenes adomány értéke;
 - 2) az olyan ingyenes adomány értéke, amelyet az örökhagyó a kötelesrészre jogosultságot létrehozó kapcsolat keletkezését megelőzően juttatott;
 - 3) a szokásos mértéket meg nem haladó ingyenes adomány értéke;
 - 4) a házastárs vagy az élettárs, továbbá a leszármazó részére nyújtott tartás értéke;
 - 5) az arra rászoruló más személynek ingyenesen nyújtott tartás értéke a létfenntartáshoz szükséges mértékben.
 - 6) Azt az ingyenes adományt, amelynek betudását az örökhagyó elengedte, nem lehet a jogosult saját kötelesrészének alapjához sem hozzászámítani.
- Objektív és szubjektív jellegű kivételek

KÖTELESRÉSZ MÉRTÉKE

- Kötelesrész alapja szerint számított törvényes örökrész egyharmada.
- Haszonélvezeti jog korlátozott mértéke vagy – mintha megváltották volna (egy gyermekrész egyharmada)

A KÖTELESRÉS Z KIELÉGÍTÉSE

○ A betudás és annak elengedése

- A jogosultnak a kötelesrészi igényébe be kell tudnia mindazt az ingyenes adományt, vagy hagyatéki juttatást, amit az örökhagyótól kapott
- Feltéve, hogy azt egyébként a kötelesrés z alapjához hozzá kell számítani
- Az örökhagyó a betudást elengedheti, de ez nem sértheti más jogosult kötelesrés zét.
- Leszármazó kiesése esetén annak leszármazói a kiesett felmenőjüknek adott juttatásokat is betudni kötelesek – hagyatékban való részesedésük arányában

FELELŐSSÉG A KÖTELESRÉSZ KIELÉGÍTÉSÉÉRT

- A kötelesrész kiadását vagy kiegészítését a következő sorrend szerint lehet követelni:
 1. a kötelesrész kielégítéséért elsősorban a hagyatékban részesedő személyek felelnek;
 2. a kötelesrésznek a hagyatékból ki nem elégíthető részéért az örökhagyó által a halálát megelőző tíz éven belül megadományozottak adományaik időbeli sorrendjére tekintet nélkül felelnek.

FELELŐSSÉG A KÖTELESRÉSZ KIELÉGÍTÉSÉÉRT

- A részesített vagy megadományozott személyek a juttatás egészével felelnek.
- Több személy a juttatásaik arányában felel.
- A kötelesrészre jogosultak a juttatásnak csak a *törvényes örökrészüket meghaladó részével felelnek.*
- A kötelesrészre jogosult házastársa, leszármazója és ennek házastársa mentesül a felelősség alól *annyiban*, amennyiben valamennyiük juttatásának értéke a kötelesrészre jogosult juttatásának értékével együtt sem haladja meg a kötelesrészre jogosult törvényes örökrészét.

A KÖTELESRÉSZ KIADÁSA

- **A kötelesrészt minden teher és korlátozás nélkül, pénzben kell kiadni.**
- **Természetben a kötelesrész csak abban az esetben adható ki,**
 - ha az özvegy haszonélvezetére vonatkozó kötelesrészét kell kiadni , kivéve, ha az özvegy e haszonélvezeti joga kötelesrésze megváltását kéri
 - ha ez volt a örökhagyó akarata
 - ha a jogosultnak vagy a kötelezettnek a pénzbeli kiadás sérelmes és a bíróság mérlegelése alapján a kötelesrész részben vagy egészben természetbeni kiadásáról rendelkezik.

